

Vägledning för förvaring av desinfektionssprit inom vård- och omsorg.

Bakgrund

Vad omfattas?

Denna vägledning om förvaring av brandfarliga vätskor är upprättad av Räddningstjänsten Skåne Nordväst och riktar sig i första hand till verksamheter inom vård- och omsorg. Vägledningen utgår från att den förvarade mängden inom varje enhet är maximalt 100 liter. Hanterar man över 100 liter behöver man söka tillstånd för detta. Observera att den totala mängden även omfattar de vätskor som tillhör hemvården och beredskapsförrådet.

Brandfarliga vätskor för normalt bruk omfattas inte. Med normalt bruk menas i detta sammanhang vardaglig desinfektion med en mindre behållare som används och en motsvarande behållare i reserv, vilka båda är placerade i enskilda lägenheter, toaletter, entréer etc. Givetvis skall dessa ändå hanteras med varsamhet.

Alla brandfarliga vätskor ska hanteras på rätt sätt. Hantering omfattar allt från leveransmottagning till användning. Exempel på brandfarliga vätskor är alkogel, handdesinfektion, ytdesinfektion och tvättsprit.

På förpackningen framgår det om produkten är brandfarlig och den är normalt märkt med följande symbol:



Det finns produkter som klassas som brandfarliga men som ej är märkta med någon symbol. Det gäller produkter med flampunkt mellan 60-100 °C (se säkerhetsdatablad). Dessa ska också hanteras enligt denna anvisning.

Förvaring tillsammans med annat

I vägledningen används begreppet lättantändbart material. Med det menas föremål och material som är lätta att tända eld på och som kan fortsätta brinna när man tar bort startlågan. Dessa får inte förvaras tillsammans med brandfarlig vätska.

Exempel på lättantändbara material och föremål är:

- toalettpapper och pappershanddukar
- kartonger och annat emballage (brandfarliga vätskor får dock stå kvar i sina egna kartonger)
- blöjor
- linne, handdukar, kuddar och liknande föremål
- kontorsmateriel, tidningar och andra pappersprodukter
- kläder
- plast

Saker av massivt trä, till exempel ostoptrade trämöbler, räknas som svårantändbara och får därför förvaras i samma rum. Detsamma gäller för flaskor utan kartong innehållande rengöringsmedel, destillerat vatten eller andra obrännbara vätskor. Dessa får förvaras på samma hyllplan eller i samma skåp som brandfarlig vätska om de olika vätskorna placeras gruppvis.

Fler än enstaka aerosoler (sprayburkar till exempel toa-fräschare) med brandfarlig drivgas, får inte förvaras tillsammans med brandfarliga vätskor.

Generella regler

Olämplig placering

Placera **inte** brandfarliga vätskor

- i samma brandcell som en utrymningsväg, till exempel en korridor eller ett trapphus. Enstaka, mindre flaskor för personalens eller besökarnas handdesinfektion undantas.
- i samma brandcell som boenderum eller lägenhet. Mindre flaskor för normalt bruk undantas.
- under lysrör
- mindre än 0,5 m från strömbrytare eller elektrisk utrusning
- intill värmeelement
- i närheten av öppen eld eller låga
- tillsammans med lättantändbart material
- så att vätskan vid läckage kan sprida sig till dolda utrymmen
- i ett vindsutrymme i ett gruppboende

Åtkomlighet

Brandfarliga vätskor ska förvaras inlåsta. Om vätskan förvaras i ett skåp i ett olåst utrymme, till exempel en tvättstuga, så måste skåpet vara låst. Skåp får vara olåst om det står i ett låst rum som endast personalen har nyckel till.

Skydd mot läckage och spill

Om mer än 100 liter förvaras på ett och samma ställe får spill eller läckage inte kunna rinna ut ur förvaringsplatsen. En invallning eller ett uppsamlingskärl skall rymma minst 10 % av den totala förvarade mängden.

Förvaras vätskan på en hylla i ett förråd, uppfyller en vanlig tröskel normalt kravet på invallning, förutsatt att den är tät och inga andra öppningar finns i förrådet. Väggar och golv får inte kunna absorbera vätska.

Förvaras vätskan i ett skåp ska uppsamling ske i skåpet.

Anslag

Säkerhetsdatablad ska finnas tillgängliga. Dessa kan finnas uppsatta i anslutning till förvaringsplatsen.

Om mer än 50 liter förvaras på ett och samma ställe, förses dörren till utrymmet med varningsskylt och förbudsskylt. Om vätskan står i ett skåp ska även skåpet förses med skyltar. Sätt gärna upp skyltar även vid lägre volymer.



Ventilation

Förvaringsutrymmet ska vara ventilerat med mekaniskt till- och frånluft eller med mekanisk frånluft med överluft till det fria. Överluft från annan brandcell tillåts normalt inte men kan i vissa fall accepteras efter samråd med sakkunnig.

Krav på mekanisk frånluft i utrymmet gäller oavsett hur vätskan förvaras och oavsett mängd.

Skåp ska vara ventilerade, se tekniska krav.

Släckutrustning

Handbrandsläckare ska finnas uppsatt i anslutning till förvaringsplatsen. Pulver eller alkoholresistent skum (eller motsvarande) rekommenderas.

Speciell utformning med hänsyn till förvarad mängd

De generella kraven ovan gäller oavsett mängd. Hur förvaringsplatserna ska utformas är även beroende av hur mycket som ska förvaras. Om förvaringen är tänkt att ske i ett stort utrymme som innehåller stora mängder brännbart material, kontakta RSNV för rådgivning.

Upp till ca 10 liter

Denna mängd får förvaras i samma rum som lättantändbart material.

Vätskan skall stå på eget hyllplan. Avstånd till lättantändbart material ska vara minst 1 meter.

Exempel på möjliga förvaringsrum är förråd, tvättstuga, sköljrum och städutrymme som inte ligger i samma brandcell som boenderum, lägenhet eller utrymningsväg.

Mer än ca 10 upp till ca 50 liter

Denna mängd får förvaras i samma rum som lättantändbart material om vätskan placeras i eget skåp av trä eller plåt. Avstånd mellan skåp och lättantändbart material ska vara minst 1 meter. Exempel på möjliga förvaringsrum är förråd, tvättstuga, sköljrum, städutrymme och kontorsrum som inte ligger i samma brandcell som boenderum, lägenhet eller utrymningsväg.

Alternativ: Samma mängd får förvaras på egen hylla i ett rum där inget lättantändbart material förvaras. Lämplig förvaringsplats är ett förråd som inte ligger i samma brandcell som boenderum, lägenhet eller utrymningsväg.

Mer än 50 liter

Denna mängd får förvaras i samma rum som lättantändbart material om vätskan placeras i ett brandisolerat skåp. Avstånd mellan skåp och lättantändbart material ska vara minst 1 meter. Skåpet kan placeras var som helst utom i samma brandcell som boenderum, lägenheter eller utrymningsvägar.

Alternativ: Samma mängd får förvaras på eget hyllplan i ett förråd utan lättantändbart material. Förrådet måste vara en egen brandcell.

Alternativ: I ett plåtskåp i ett rum där inget eller endast små mängder lättantändbart material finns. Exempel på sådana rum är sköljrum och i vissa fall tvättstugor.

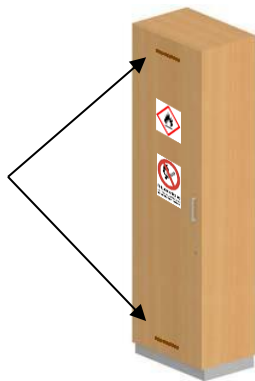
Skåp

Oklassade skåp

Lämpliga skåp är tillverkade av stålplåt eller trä. Träskåp ska vara av massivt trä eller beklädd spånskiva eller motsvarande, typ vanligt kontorsskåp. Bakstycke av tunn träfiberskiva (masonit) accepteras om skåpet är placerat mot en obrännbar vägg (gips, tegel, betong). Skåp ska ha tippskydd.

Skåpet ska ha ventilationsöppningar upptill (ovan översta hyllplanet) och nertill (direkt ovanför botten).

Ventilationsöppningar
upptill 25 cm²
nertill 25 cm²



Ventilationsöppningar bör vara placerade på dörren och varje ventilationsöppning ska ha en öppningsyta på minst 25 cm². Nedre ventilationsöppning kan placeras på skåpsbotten utanför sockel om ventilationsöppningen inte kan bli blockerad. Varje hyllplan i skåpet ska ha en fri öppning på minst 25 cm². Lämpligast är om hyllplanen inte är lika djupa som skåpet så att det bildas en springa mellan varje hyllplan och dörren.

Brandisolerade skåp

Brandisolerade skåp ska vara anslutna till mekanisk frånluft. Luftflödet genom skåpet kan vara lågt, men inte mindre än 5 omsättningar per timme.

Skåpets frånluft kan anslutas till rummets frånluftsdon via en förgrening. Det måste säkerställas att skåpet ventileras tillfredställande. Om rummet inte kräver något större luftombyte, exempelvis i mindre förråd, kan all frånluft i rummet gå via skåpet. I så fall behövs ingen förgrening. Denna lösning rekommenderas inte i rum där luftfuktigheten kan bli förhöjd eller hög luftomsättning krävs, till exempel i tvättstugor eller sköljrum.

Skåpet ska uppfylla klass 1 eller klass 2 och vara godkänd enligt SP provmetod 2369.

Åtgärder

Inventera behovet

Hur mycket finns det och hur mycket måste det finnas? Möjligtvis är det lättare att klara kraven om mängderna minskas något. Är den sammanlagda mängden mer än 100 liter bör mängderna behovsprövas. Om mängden överstiger 100 liter måste tillstånd för hantering av brandfarlig vara sökas hos RSNV.

Dela upp förråden

Förråden kan delas upp så att inte mer än 10 eller 50 liter förvaras på ett och samma ställe. Fördelen är att eftersom risken blir mindre blir kraven mildare för varje förvaringsställe. Om mängden begränsas till 10 liter per förvaringsställe, måste de olika förvaringsställena vara placerade i olika rum. Om mängden begränsas till 50 liter per förvaringsställe, måste de olika förvaringsställena vara placerade i olika brandceller.

Samla förråden

Förråden kan samlas så att alla brandfarlig vätska förvaras på ett och samma ställe. Fördelen är att endast en förvaringsplats behöver uppfylla ställda krav och det blir lättare att se till att kraven följs.

Övriga ämnen och övrig hantering

Reglerna gäller för alla brandfarliga vätskor och inte endast de som getts som exempel i denna anvisning.

Tänk också på att denna anvisning endast avser förvaringen, men hela hanteringen måste skötas säkert. Exempel på några viktiga punkter är:

- Mottagning. Varorna ska omgående efter leverans sättas in på sina förvaringsplatser
- Risker. Många desinfektionsspriter, däribland alkogel, antänds mycket lätt. Det kan räcka med en gnista orsakad av statisk elektricitet.
- Användning. Trasor som innehåller desinfektionsmedel avger ångor som kan bilda en explosiv blandning med luft i en soptunna eller papperskorg. Använd därför obrännbara kärl med lock.
- Tillgänglighet. Ingen ska avsiktligt eller oavsiktligt kunna få i sig desinfektionssprit.

Bra att veta är att desinfektionsspriter lätt blandar sig med vatten, så om ni använder mycket vatten när ni tar bort spill eller överflödig sprit så minskas risken avsevärt för obehagliga överraskningar.

Kontakta RSNV om ni känner osäkerhet eller vill veta mer.